

YHDENVERTAISUUS
VALTUUTETTU

DISKRIMINERINGSOMBUDSMANNEN
NON-DISCRIMINATION OMBUDSMAN
OVTTAVEARDÁSAÁVUODÁÁITTARDEADDJI

Lausunto

1 (3)

18.3.2022

WTDno-2022-183

Sosiaali- ja terveysministeriö, PL 33
0023 Valtioneuvosto
kirjaamo.stm@gov.fi

Lausuntopyyntö 10.2.2022 VN/11423/2021

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi sosiaali- ja terveydenhuollon valvontalaiksi

Yhdenvertaisuusvaltuutettu kiittää mahdollisuudesta antaa asiassa lausuntonsa ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Esityksen tavoitteena on yhtenäistää ja keventää lupa- ja valvontakäytäntöjä, lisätä omavalvontaa, vahvistaa ennakkovalvontaa ja parantaa erilaisten riskien tunnistamista, joten maan eri alueilla asiakkaiden ja potilaiden mahdollisuudet saada yhdenvertaisia ja laadukkaita palveluja paranee. Lakiehdotukseen sisältyy sekä palvelunjärjestäjien omavalvontaa ja valvontaa koskevat säännökset että yksityisiä ja julkisia palveluntuottajia koskevat säännöksen niiden toimintaedellytyksistä, rekisteröinnistä, omavalvonnasta ja valvonnasta.

Valtuutettu pitää esityksen tavoitteita kannatettavana. Jatkossa kaikki sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajat ja palveluyksiköt olisi rekisteröity samaan rekisteriin, jolloin asiakkaat ja valvontaviranomaiset pystyvät nykyistä paremmin vertailemaan eri palveluntuottajien eri palveluja. Jatkossa ei myöskään eroteltaisi luvan- ja ilmoituksenvaraisia palveluja toisistaan, jolloin myös näiden palvelujen vertailu olisi jatkossa helpompaa.

Julkisesta tietopalvelusta säädettäisiin 14 §:ssä. Esityksen mukaan julkinen tietopalvelu edistäisi kielellisten oikeuksien toteutumista, kun asiakkailta on mahdollisuus entistä paremmin vertailla eri palveluntuottajia ja niiden tuottamia palveluja eri kielillä. Yhdenvertaisuusvaltuutettu toteaa, että kielellisten oikeuksien toteutuminen, niin ruotsin, saamen kuin viittomakielen osalta, on erittäin keskeistä yhdenvertaisuuden toteutumiselle. Viranomaisilla on velvollisuus varmistaa, että palvelu ja asiointi onnistuu ruotsiksi ja suomeksi. Valtuutettu korostaa viranomaisten velvoitetta turvata kielellisten oikeuksien toteutuminen sekä velvoitetta edistää yhdenvertaisuuden toteutumista.

Esityksen 8 §:ssä säädettäisiin toimitiloista, toimintaympäristöstä, välineistä ja tietojärjestelmistä. Valtuutettu esittää pohdittavaksi, voisiko pykälän 2 momenttiin loppuun tehdä seuraavan lisäyksen:

*Toimitilojen on tuettava asiakkaiden ja potilaiden yleistä hyvinvointia ja sosiaalista vuorovaikutusta. Toimitilojen, toimintaympäristön ja laitteiden suunnittelussa ja käytössä on otettava huomioon esteettömyys sekä asiakkaiden ja potilaiden yksilölliset tarpeet ja yksityisyyden suoja **sekä tosiasiallisesti yhdenvertainen pääsy palvelun piiriin.***

Lisäyksellä painotettaisiin eri syrjintäperusteen mukaan määräytyvien ryhmien, kuten ikä tai kieli, tosiasiallista yhdenvertaisuutta ja pääsyä palveluiden piiriin.

Laissa potilaan asemasta ja oikeuksista sekä laissa sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista säädetään oikeudesta hyvään hoitoon ja kohteluun ilman syrjintää. Esityksen 10 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi palvelun laadulliset edellytykset ja palvelujen laadun vastuusta. Yhdenvertaisuusvaltuutettu esittää lisättäväksi 1 momenttiin:

*Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelun on oltava laadukasta, asiakaskeskeistä, turvallista ja asianmukaisesti toteutettua **sekä syrjimätöntä.** Terveydenhuollon toiminnan on perustuttava näyttöön ja hyviin hoito- ja toimintakäytäntöihin.*

Lisäys yhdenmukaistaisi eri säädösten välistä systematiikkaa ja korostaisi edelleen syrjintäkiellon noudattamisen tärkeyttä.

Omavalvontaohjelmaa koskevassa 26 §:ssä säädettäisiin palvelunjärjestäjän ja palveluntuottajan velvollisuudesta laatia omavalvontaohjelma. Omavalvontaohjelmaan tulisi sisältyä miten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen toteutuminen, asiakas- ja potilasturvallisuutta sekä palvelujen laatua ja asiakkaiden ja potilaiden palvelujen yhdenvertaisuuden toteutumista

seurataan. Valtuutettu toteaa, että yhdenvertaisuussuunnittelu on osa yhdenvertaisuuslaissa säädettyä viranomaisen velvollisuutta edistää yhdenvertaisuutta ja sillä tähdätään tosiasiallisen yhdenvertaisuuden toteutumiseen viranomaistoiminnassa. Olisi tärkeää, että ainakin esityksen perusteluihin sisältyisi suora viittaus tähän yhdenvertaisuuslain 5 § mukaiseen velvoitteeseen sekä suunnitelman laatimiseen liittyvään tausta-aineiston keruuseen ja tilannearvioon.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu

Kristina Stenman

Ylitarkastaja

Marko Leimio